

Petřínské podzemí štoly – 28. srpen 2016 – neděle

Dnes jedeme do Prahy – pod petřínkou lanovkou máme sraz s přáteli – přišla Alenka, Jana a Kája. Cílem by měla být petřínská štola a pak posezení a potlach u pivečka

Vyjedeme lanovkou jednu stanici – k Nebozízku

Nebozízek je dnes známý jako restaurace, penzion a stanice lanovky. Věděli jste ale, že Nebozízek nazvaný původně Nebozez, byly vlastně vinice? Víno se pěstovalo na Petříně snad již od 12. století

nad kaplí sv. Vavřince. Ostatní vinice pak vznikaly postupně. Patřily jak Křižovníkům, tak i Benediktinům.

Většinu území dnešní zahrady Nebozízku pokrývaly ve středověku vinice křížovníků. Zhruba od roku 1433 je také poprvé zaznamenán název „Na Nebozezu“. Jméno, které tedy vzniklo v polovině 15. století, mělo znamenat cestu k vrcholu Petřína, která se vine jako nebozez.

Jiným úsměvným vysvětlením pojmenování Nebozízku hovoří o Karlu IV. Ten šel údajně se svým malým synáčkem Vaškem na obhlídku Prahy a zeptal se Vašíčka, co by si tak dal k obědu, jestli kaši nebo řízek? Ten ještě neuměl správně vyslovovat české „ř“, a vůbec tomu asi nějak nerozuměl – proto stále opakoval nebozízek, nebozízek. Tato pověst se vypráví mezi malostranskými starousedlíky. Kdo ví, co je na tom pravdy.

V průběhu 16. století byly vinice postupně přeměňovány na ovocný sad. Střídavě byl ve vlastnictví církve, města i šlechty. Svobodný pán Karel Maxmilián Lažanský pak nechal v

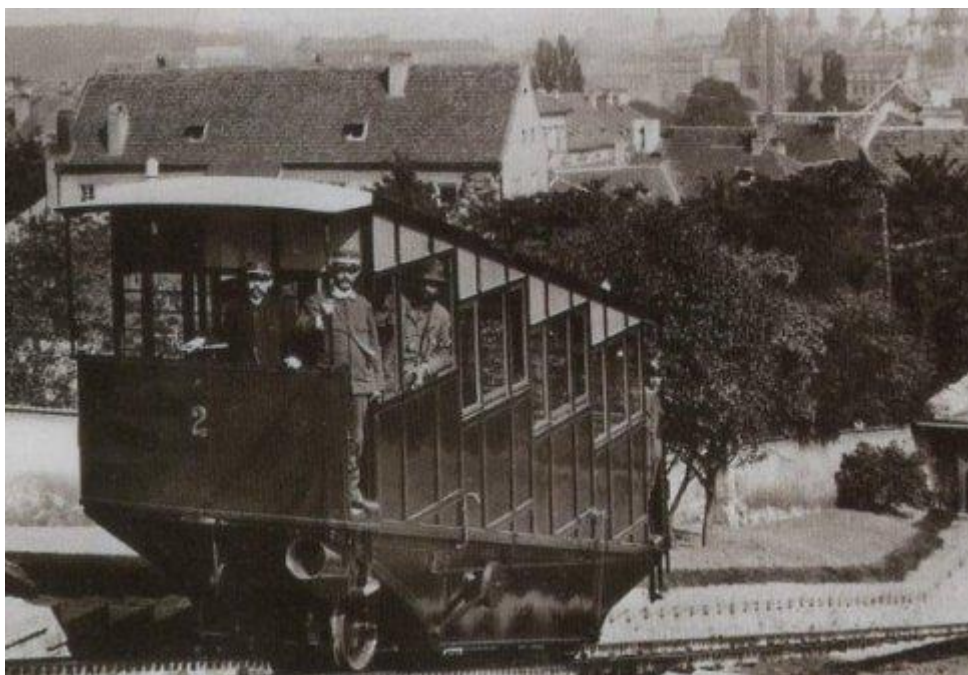
těchto místech vystavět velký objekt, který v roce 1809 zakoupil knihtiskař a velkoobchodník Bohumil Haas, aby zde zřídil výletní restauraci, čímž položil základ tradici pohostinství v lokalitě Petřína.

Dlouho byl prý provoz restaurace na Nebozítku velice ztrátový. Není se co divit. Pěšky se nikomu moc do kopce nechtělo. Teprve po vybudování lanovky se situace změnila. Že by i naši předkové byli líní? Určitě ano. Vždyť si dokonce Spolek pro povznesení návštěvy cizinců v Praze na konci 19. stol. požádal o povolení zřídít na Nebozítku nosítkovou stanici. Už jenom název nosítková stanice je úsměvný. V nosítkách se měli nechat za úplaty turisté vynášet nahoru na Petřín, aby se mohli kochat krásnou vyhlídkou na celé město.

Lanovka na Petřín, to je také velice zajímavý příběh. Petřínská lanová dráha je dlouhá 510 m a překonává převýšení 130 metru. Původně, tedy v roce 1891, však vedla pouze k restauraci Nebozítek. Ta, která funguje dodnes, je v pořadí již třetí konstrukcí. Osud lanovky byl spojen s historií Petřínské rozhledny, ale na rozdíl od pevné konstrukce vyhlídkové věže byla dráha lanové zranitelnější.

LTaké Nebozízek si prošel mnohaletou strastiplnou cestou, než se dočkal své obnovy v roce 1985. Tehdy se angažoval především Klub za starou Prahu, který v po rozsáhlých sesuvech zeminy petřínské stráně vyžadoval, aby byla obnovena nejen lanová dráha, ale i samotná budova Nebozízku. Lanovka byla zrekonstruována, ale budova Nebozízku nevydržela a nakonec musela být stržena. To, co dnes stojí uprostřed Petřína, je vlastně replika původního, historického, objektu. Snad ještě nějakou dobu vydrží a bude příjemným místem k odpočinku i občerstvení.

Od Nebozízku se pouštíme pohodlnou cestou směrem k Lobkovické zahradě

Pražský vrch Petřín je vděčným cílem výletu. Kromě věhlasné rozhledny, lanovky či hvězdárny tu jsou ale i objekty méně známé a přitom neméně zajímavé. K těm patří památky na těžbu uhlí a petřínské podzemí vůbec.

Petřín tedy ukrývá více než kilometr štol, hřbitovy, mumie, lastury i pravěké vodní příšery. Důchodci se tu procházejí po dně křídového moře, milenci napodobují pohyb vybuchujících sopek, které tu v prvohorách vyvrhovaly z útrob žhavé magma a rodinky s dětmi cupitají po hlíně, skropené Krví ze středověkých popravišť. Kdyby jen tušili..

Dříve byl Petřín vlastně všude. Vrch je totiž ostrůvkem původní paroviny, která byla ke konci třetihor a čtvrtohor zničena erozí. Tato mírně zvlněná rovina začala vznikat před 500 milióny let a z prvohor také pocházejí lávové vyvěřeliny, které můžete dodnes vidět v Seminářské zahradě.

Nesouvislá uhelná vrstva, která je uložena ve výšce 286 m, je zbytkem subtropického pralesa, který pokrýval Petřín před více než sto miliony let. Poté se pražský vrch ocitl pod hladinou teplého křídového moře, ve

kterém se prohánělo množství hlavonožců, žraloků a raků. Z archeologických nálezů bylo z tohoto období popsáno více než 120 druhů živočichů. Mezi nejzajímavější patří lebka krokodýlovitého ještěra mosasaura, Mosasauři byli až 17 metrů dlouzí, ale vzdor velikosti byli vynikající plavci. Při lovu pravděpodobně užívali stejnou taktiku jako jejich potomci varani. Vyčkávali na kořist, a když se ocitla na dosah, střelhlbitě vyrazili a po pár tempech ji rozdrtili mezi tři čtvrtě-metrovými čelistmi.

Pod Petřínem odpočívá stovky nebožtíků. Na hřbitovy se většinou narazilo náhodou a na místech, kdy by je nikdo neočekával. Jeden z nich byl odkryt nedaleko dolní stanice lanovky a podle nálezu milodarů - například keramický hrnek- byl datován k 9. století. Další rozsáhlé pohřebiště bylo odkryto v severní petřínské stráni u Vratislavského paláce. Při průzkumu byla objevena více než stovka hrobů z rozmezí 10. až 13. století. Největší vzrušení vzbudily dva hroby, jejichž kostry měly useknutou hlavu a hrud' zatíženou opukovým balvanem. Jedna patřila asi pětiletému dítěti, které zřejmě trpělo anémií a kostra muže z druhého hrobu vykazovala anatomické zvláštnosti. Měla pochroumanou páteř a prasklinu v levé části lebky, způsobenou zraněním. Oba pohřby vykazují typický proti-vampýrský zásah. Neznamená to, že by nebožtíci byly zaživa upíry, ale podezření z vampyristu po smrti vzbuzovali. Zatížení kamenem mělo totiž „nemrtvého“ udržet v hrobě

Další pohřebiště se nachází na východním úpatí Petřína u někdejšího kostela sv. Vavřince pod Petřínem. Pod lodí kostelíka byla skrze vyražený otvor prozkoumána krypta, kde pravděpodobně řádili vykradači hrobů. Lidské pozůstatky jsou tu rozházeny po zemi spolu s úlomky rakví a potrhanými částmi rubášů. Za morové epidemie v roce 1582 byli nebožtíci ukládáni do pohřebiště, které se nachází ve svahu nedaleko dnešní Karmelitské ulice a další hřbitov byl založen v místě chrámu P. Marie Vítězné. Mrtví zřejmě měli místní lokalitu v oblibě, neboť v roce 1666 byla pod chrámem vybudována rozsáhlá krypta.

Je v ní pohřbeno více než 300 karmelitánských mnichů, ale i řada významných učenců, šlechticů a

generálů. Zdejší suchý vzduch způsobil konzervaci pozůstatků a několik zesnulých tak bylo uchováno přirozenou mumifikací. Mezi nejznámější mumie patří někdejší rektor Karlovy univerzity Jan Lev z Ersfeldu

Ale je načase opustit tuto tak trochu chmurnou historii.

Pomalu se blížíme k pomníku Jaroslava Vrchlického.

Nedaleko od něj by měl být vchod do podzemí. Má prozaický název **Štola XXII. Petřínský vrch** je prošípován 18 podzemními štolami a nejdelší z nich je dlouhá 365 metrů. Štoly vznikaly od středověku díky **dobývání uhlí, železných rud a** keramických surovin, většina ale slouží k odvádění vody. Z nitra vrchu vytéká **stovky pramenů**, ústících na povrchu nebo přímo do štol. Mezi nejkrásnější

patří tzv. štola Železitá, ve které najdete i **malé jezírko a krápníky** přecházející v barvách od zelené do rudé.

Ve štole XXII

můžeme zhlédnout **výstavu fotografií z Podzemní Prahy** - fotografie, plány a staré mapy. Unikátní jsou například **fotografie mumií karmelitánů**. Zajímavé jsou fotografie rozsáhlých **jeskyních prostor v Hloubětíně** i pohledy do **Rudolfovy štoly** včetně kopie původních plánů. Můžeme nahlédnout do krytu prezidenta republiky, či do podzemí **bývalého Stalinova památníku**.

ALE - my bohužel nenahlédneme nikam!! Chodíme kolem vchodu, snažíme se zjistit, zda je to opravdu ta správná štola, ale nikde nikdo. Kolem jdoucí paní nám říká, že štola už nebyla otevřena dost dlouho.

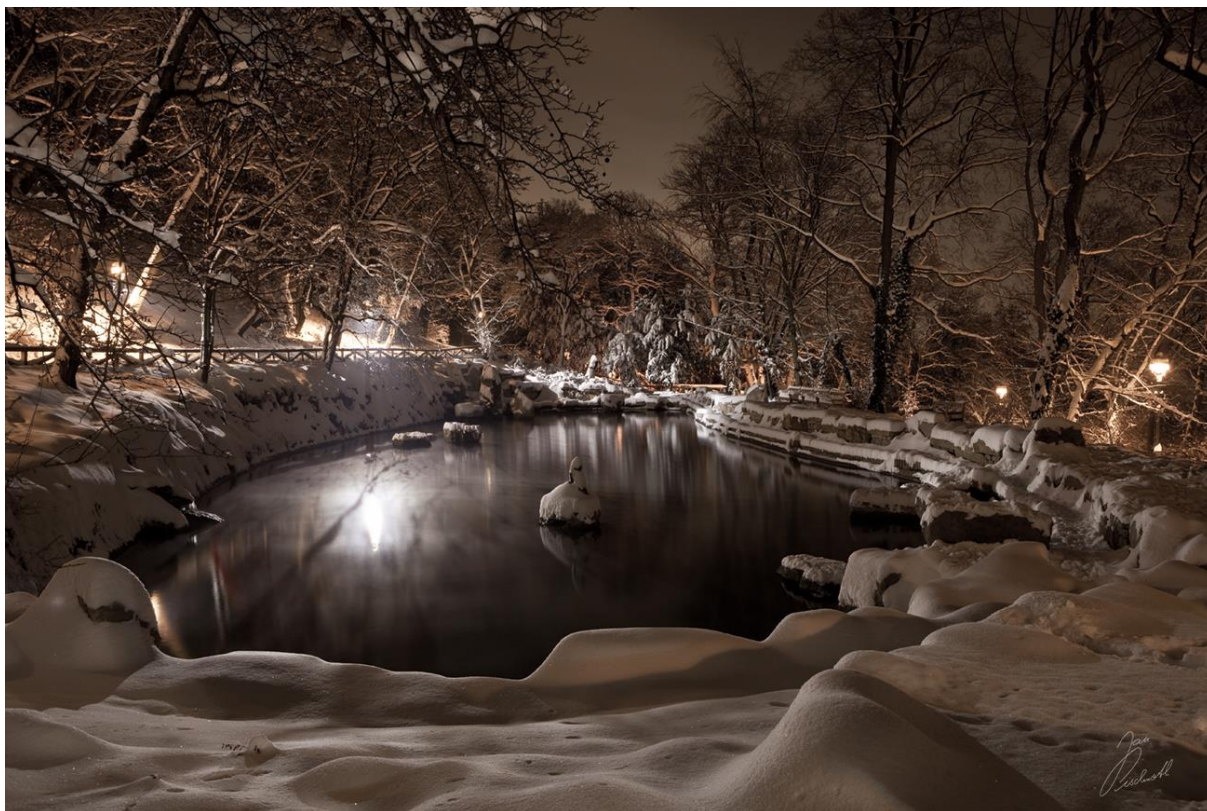
Co se dá dělat – říkáme si, že se optáme u Strahovského kláštera. Snad někdo bude vědět, co se kolem štoly děje. Na internetu je napsáno, že by měla být otevřena každou neděli.

Přicházíme ke klášteru, ptáme se u pokladny, v prodejnách i v místech výstav. NIKDO NIC NEVÍ – prostě pod Petřínem žádné podzemí neexistuje – mám pocit, že jsem si to celé vymyslela.

Až v říjnu se objevuje na internetu tato zpráva- UPOZORNĚNÍ: Podzemí je od smrti provozovatele v únoru 2016 uzavřeno. Škoda – tato informace přišla až v ŘÍJNU !!!!

V petřínských svazích odedávna vyvěralo množství pramenů, a tak zde byl kdysi vybudován vodovod. Šlo o soustavu štol, která sváděla vodu ke Strahovskému klášteru, na Pohořelec i na Malou Stranu. Samotné místo pro stavbu Strahovského kláštera bylo vybráno záměrně tak, aby voda z pramenů petřínské stráně samospádem stékala do rezervoáru v Rajském dvoře kláštera. Velmi důmyslný systém sloužil až do roku 1906, kdy nová kanalizace vyřadila a zaslepila tento starý odvodňovací systém, který perfektně fungoval několik století. Jak bláhové! Výsledkem nezájmu o odvodnění Petřína bylo podemletí svahů, byla ohrožena stabilita Strahovského kláštera a v roce 1965 voda zavinila dokonce sesuv kolejí lanovky a další škody. Štoly poté byly několikrát urychleně zrekonstruovány do původního stavu. Dnes historické štoly stále slouží k

odvádění petřínských pramenů do Vltavy. Kdo by chtěl prameny znovu ohrožit, tak se mějte na pozoru, prý je stále hlídají rozvorné rusalky, které svou funkci berou velmi vážně. Když jeden pocestný vrhl do studánky hrst hlíny, druhý den ho lidé u tohoto pramene našli roztrhaného na kusy.

V této části zahrady najdeme také starou kamennou vodní nádrž, která sloužila dříve k napájení petřínské lanovky. Její zátěž totiž původně představovala právě voda, která se načerpala do horní kabiny, kterou váha vody stáhla dolů.

Bývalou nádrž ale nenajdeme. Místo toho si dáme pauzu – usedáme do prostor strahovského pivovaru – místní pivo je skvělé – sice drahé, ale opravdu dobré – už hodně dlouhou jsme nepily tak výborné pivečko.

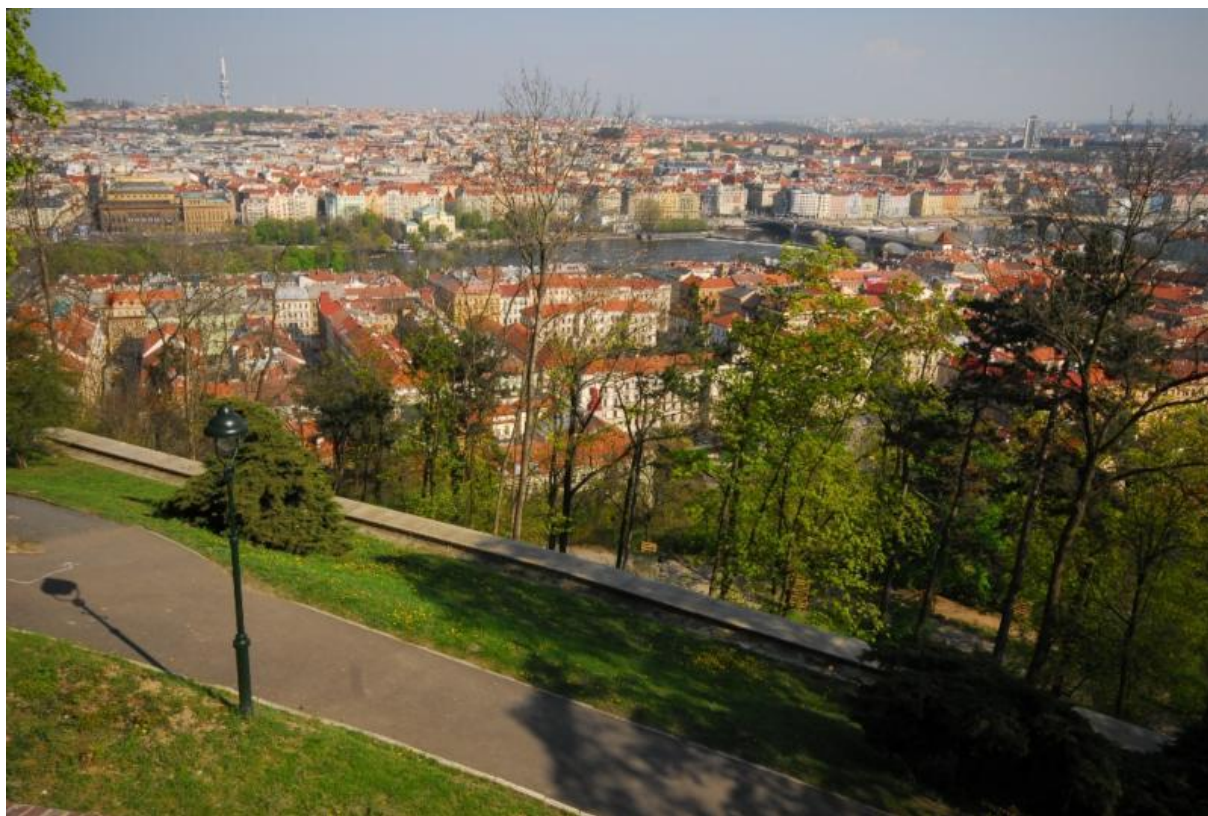
Po marném pátrání po štole pokračujeme dále – jdeme k petřínské rozhledně – myslíme, že by zde něco mohli vědět, ale marná snaha. Je příšerné vedro – no a tak to náš kamarád Kája vzdává. Zbývající společnost jde směrem ke Smíchovu. Projdeme kolem lanovky a následně kolem hvězdárny Štefánika.

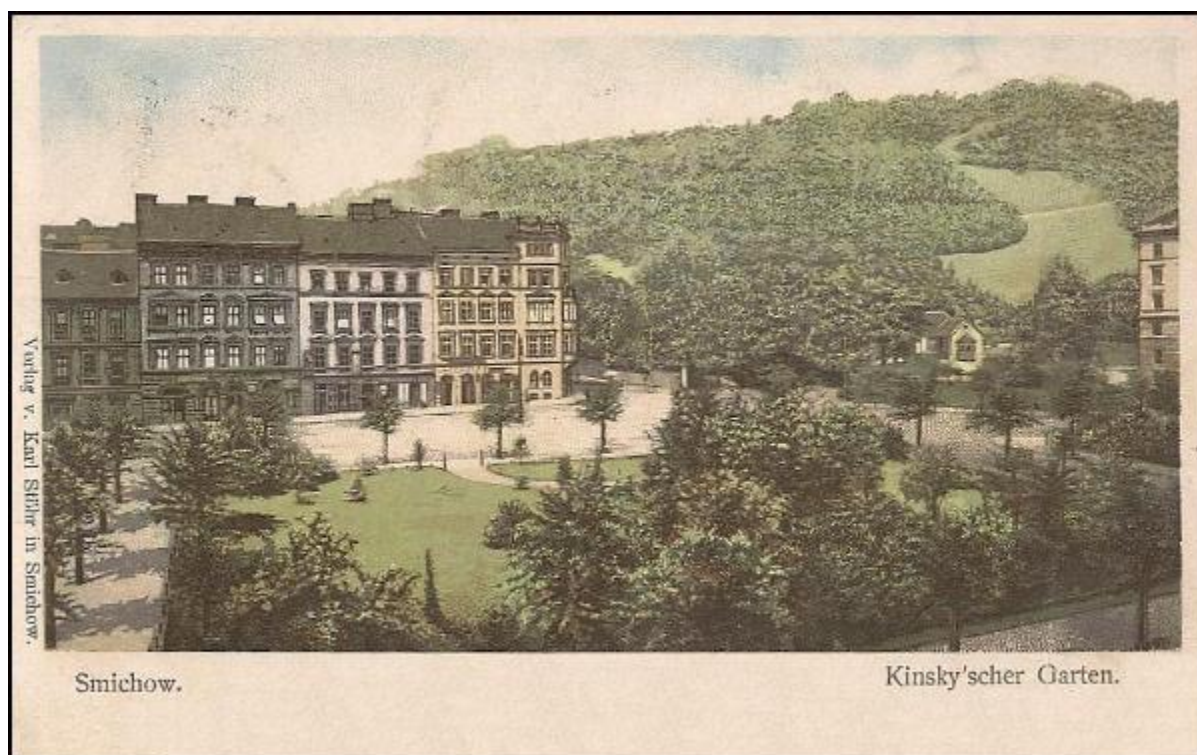
Za růžovou zahradou vstupujeme do zahrad Kinských.

Zahrada Kinských není pouze rovinatá plocha - je především tvořena svahem.

O skutečně exkluzivní poloze zahrady svědčí to, že ve středověku tady byly jedny z nejlepších pražských vinic, které nesly jméno Ráj. V roce 1828 se celý pozemek o rozloze 22 hektarů dostal do rukou rodiny Kinských a tím začalo budování zahrady v anglickém stylu.

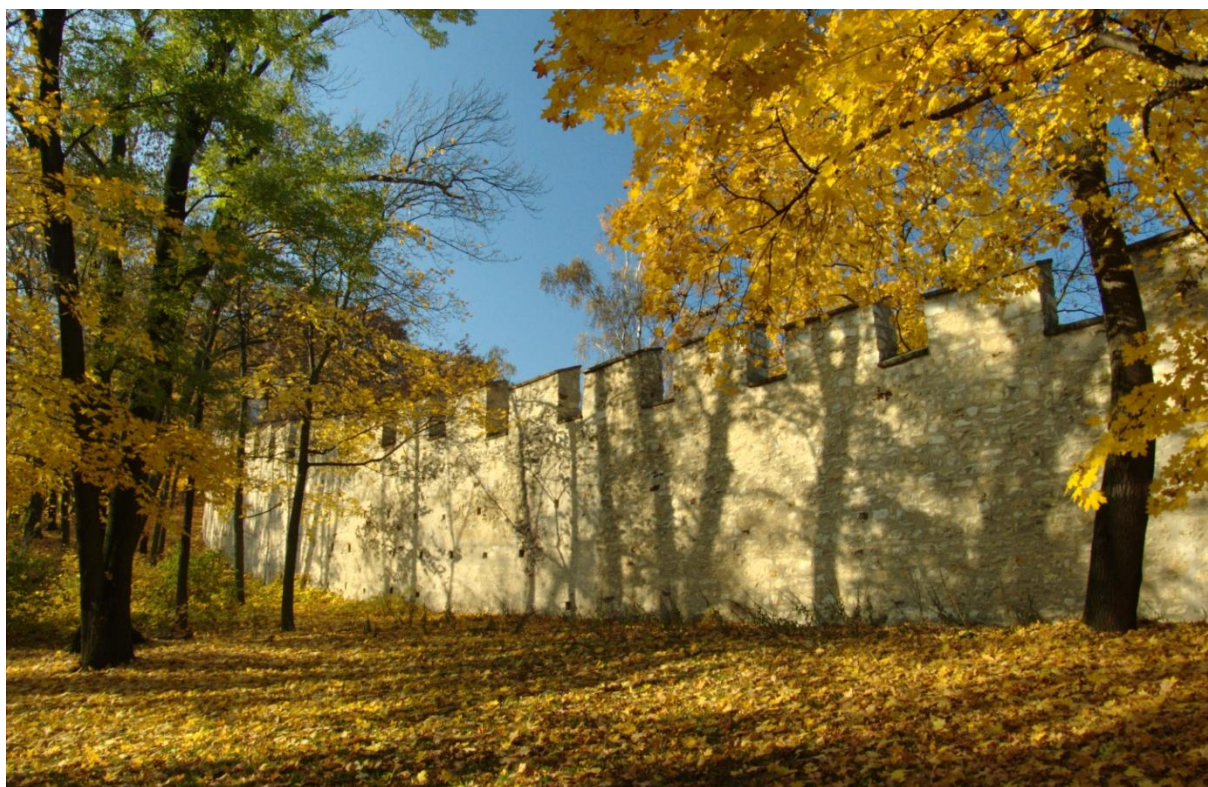
Přestože vzkvétala a byly v ní postaveny skleníky a vkusný letohrádek, rodina se začátkem

20. století rozhodla rozdělit ji na stavební parcely. Protože by tak obec přišla o jeden ze skutečně krásných koutů na odpočinek Pražanů, odkoupila od Kinských celou zahradu i s nemovitostmi.

V letech 1948–1989 se zahrada neudržovala a už to vypadalo, že většina objektů, které se v ní nacházely, nenávratně zchátrá. Od roku 2004 se ale blýská na lepší časy, protože celé sady procházejí velkou rekonstrukcí.

My klesáme prudkými serpentínami a před námi se objevují krásné pohledy na Prahu i známá Hladová zeď.

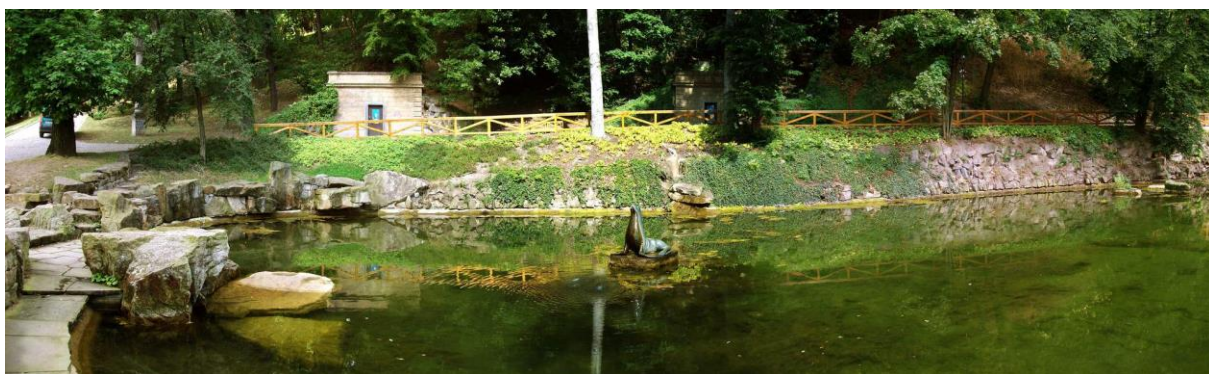
Přicházíme k **hornímu jezírku s lachtanem**

Kromě vodních rostlin je v jezírku plastika lachtana z roku 1953 od sochaře Jana Laudy.

V západní části horního jezírka uvidíte Boží muka se slunečními hodinami.

Cestu od velkého jezírka dolů nám zpřijemňuje tekoucí voda - jsou zde totiž **schody s tekoucí vodou**

Po dalším sestupu se před námi objevuje pravoslavný kostel – no na svahu Petřína by ho čekal asi málokdo. Jeho celý název zní Karpatský chrám svatého archanděla Michaela a

do Kinského zahrady byl převezen z vesničky Medvedovce u Mukačeva. Na Podkarpatské Rusi lidé kostel do poslední třísky rozebrali, každý díl očíslovali a čtyři plně naložené železniční vagony ho přivezly do Prahy jako **dar Rusínů hlavnímu městu**.

Tento **celodřevěný pravoslavný chrám** byl postaven v **obci Velké Loučky u Mukačeva** na Ukrajině a to ve druhé polovině sedmnáctého století. Roubený objekt se šindelovými střechami je více než čtrnáct metrů dlouhý a asi osm metrů široký. Hlavní a nejvyšší kostelní věž stojí nad **prostorem vyhrazeným pro ženy**, a proto se mu lidově říká "**babinec**". Věž je vysoká přes sedmnáct metrů. Všechny tři věže jsou polychromovány **třemi barvami**, bílou, zelenou a červenou, **jako symboly pro víru, naději a lásku**.

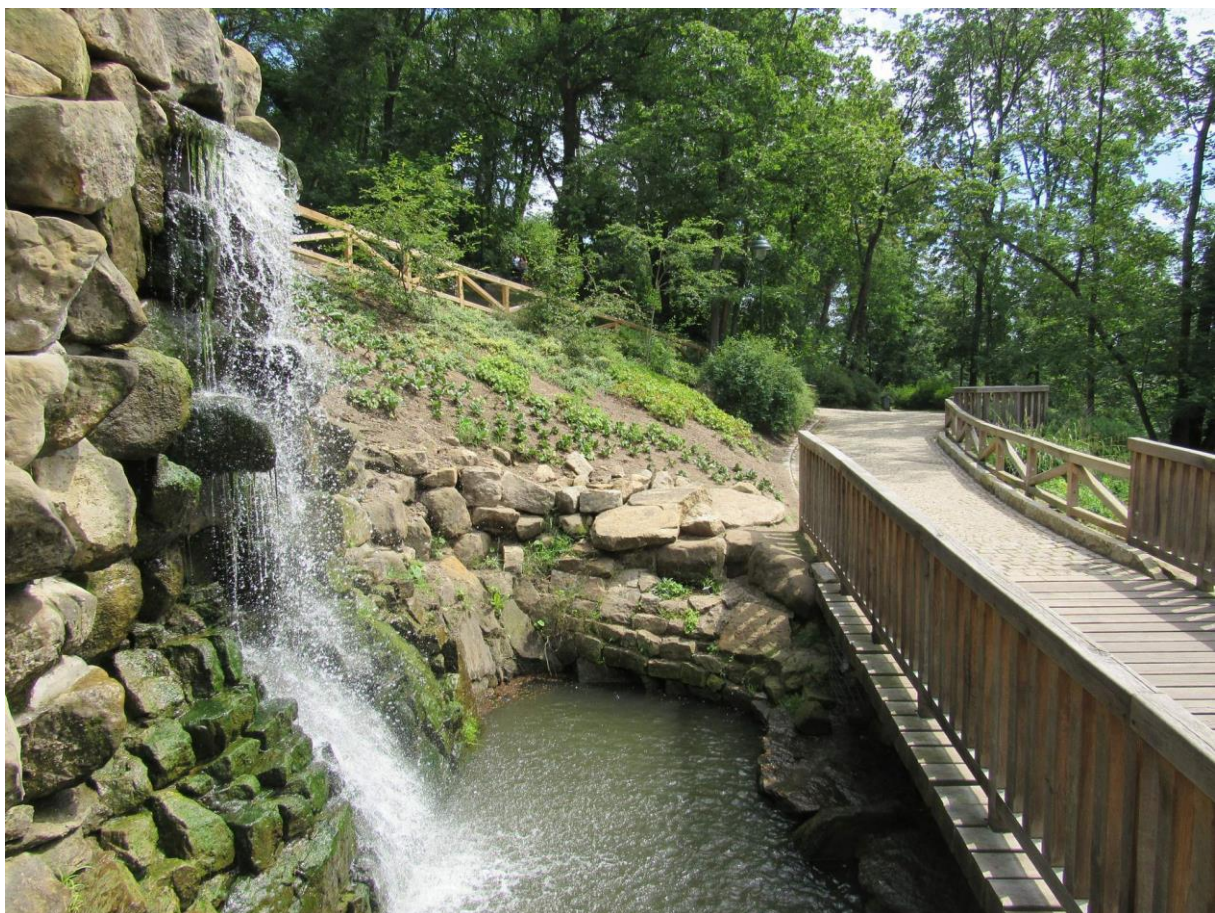

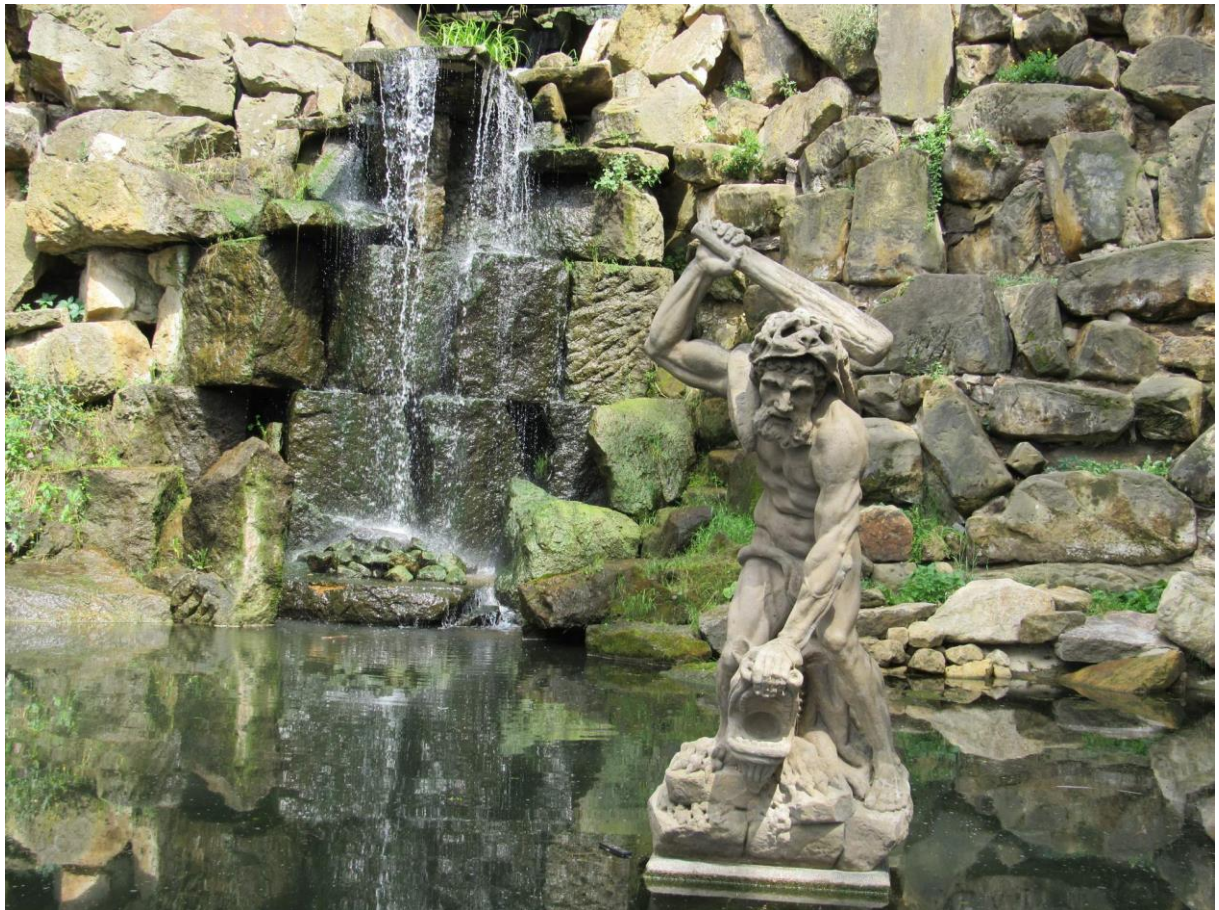
Kostel se **stěhoval** ve své historii **hned několikrát** - původně byl kostel totiž postaven v polovině 16. století ve vesnici **Velké Loučky** západně od **Mukačeva**. Jenže v roce 1793 potřebovali v Loučkách peníze, a proto **kostel prodali bohatší obci Medvedovce**. Od roku 2008 tento dřevěný chrámek využívá **Pravoslavná církev v Českých zemích a na Slovensku**, která zde každou neděli a pondělí pořádá svaté liturgie

Kostelíček je moc pěkný. Po prohlídce sestupujeme dále z kopce - a to již se před námi objevuje další – tedy spodní jezírko s vodopádkem. Obě jezírka a malý vodopád jsou napájeny unikátním systémem 380 metrů dlouhé ražené štoly, která k nim přivádí vodu. Dolní jezírko je menší, ale určitě nikoliv méně zajímavé. V roce 1939 sem byla přemístěna z Kamy

socha Herkula ze 17. století. Obě jezírka s artefakty vytvářejí krásná zákoutí, kde lze posedět a odpočinout si před další cestou.

Naše cesta nás dovádí dolů - k letohrádku Kinských.

Rodina Kinských využívala stavbu jako své letní sídlo až do konce devatenáctého století. Poté ji rodina prodala městu Praze. V roce 1902 byl letohrádek poctěn, neboť zde byly umístěny významné sbírky, které byly nashromážděné pro Jubilejní zemskou výstavu a pro Národopisnou výstavu. O několik let poté bylo v letohrádku vybudováno národopisné oddělení Národního muzea a později byl objekt prohlášen národní kulturní památkou.

Vystavené sbírky zde byly až **do roku 1986**, kdy letohrádek prodělal nákladnou rekonstrukci. Památka byla opět v roce 2005 otevřena veřejnosti. **Letohrádek získal název Musaion**, což v překladu znamená **chrám múz**.

V roce 1914 byl do zahrady umístěn pomník herečky **Hany Kvapilové**, ve kterém je umístěna urna s jejím popelem.

A již se blížíme ke spodnímu východu (či vstupu) zahrady, který je umístěn na náměstí Kinských. A zde stojí nejvýraznější strom z celé zahrady. Je to opravdu monumentální solitér, platan javorolistý. Dokonce se říkalo, že právě on je majordomem této rozlehlé a tajuplné zahrady.

I přes neúspěch s petřínskou štolou, to byl hezký výlet.